

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

СИЛАБУС

Нормативного освітнього компонента Образотворче мистецтво з методикою навчання

Код дисципліни	ОК 20.1
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта, Початкова освіта та психологія, Початкова освіта та інформатика
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин, 54 аудиторних)
Види аудиторних занять	Лекційні, практичні, лабораторні заняття
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна, дистанційна, змішана
Форми контролю	екзамен

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада)	Аторіна Вікторія Миколаївна, доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології
E-mail:	atorina@gnpu.edu.ua , +380985945235
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/420-atorina-viktoriya-mikolajivna
Консультації	https://us02web.zoom.us/j/8497165001?pwd=bUNabGUyWmREZmdjZnZON2xUSmo3dz09#success , у вільний від занять час.

Пояснювальна записка

Важлива роль у формуванні особистості належить учителю початкової школи, адже саме він закладає фундаментальні основи освіченості, духовності, культури та естетичного досвіду дитини. Навчальна дисципліна «Образотворче мистецтво з методикою навчання» сприяє формуванню естетичних цінностей, творчих здібностей та загальнокультурної компетентності у студентів. Дисципліна забезпечує майбутніх педагогів знаннями, вміннями та навичками, необхідними для викладання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої освіти, а також для інтеграції мистецьких методів у освітній процес.

Мета дисципліни: формування у студентів ціннісного ставлення до мистецтва з врахуванням сучасних та наукових концепцій мистецької освіти у контексті НУШ; забезпечення художньо-естетичного розвитку особистості засобами мистецтва; розвиток вміння аналізувати твори мистецтва; формування в майбутніх вчителів початкової школи культурологічної, мистецької та інших компетентностей.

Завдання дисципліни:

Формування

- емоційно-естетичного досвіду студентів, культури почуттів, елементарних світоглядних орієнтацій та оцінних суджень, основ національної та громадянської свідомості;
- художньої компетентності студентів у процесі засвоєння основ образотворчої грамоти;
- елементарних умінь та навичок використовувати художні техніки та матеріали, засоби художньої виразності у власній творчій діяльності;

розвиток

- чуттєво-емоційної сфери, здатності розуміти та інтерпретувати твори мистецтва, оцінювати естетичні явища;
- універсальних особистісних якостей та здібностей: образного мислення, уяви, фантазії, спостережливості, зорової пам'яті, художнього смаку та сприйняття кольору, форми, ритму, фактури поверхні тощо;
- художньо-практичних умінь, навичок та вміння використовувати набуті знання у самостійній художній діяльності;

засвоєння

- знань про образотворче мистецтво та його роль у житті суспільства, культурному середовищі;
- основних понять з курсу образотворчого мистецтва через сприйняття композиції, форми, кольору, об'єму, простору, руху тощо;
- елементарних знань про специфіку художньо-образної мови різних видів образотворчого мистецтва та виразальні можливості художніх технік і матеріалів.

Студенти спеціальності 013 Початкова освіта опановують навчальну дисципліну «Образотворче мистецтво з методикою навчання» після засвоєння таких дисциплін: «Історія та культура України», «Філософія», «Вступ до спеціальності та загальні основи педагогіки», «Методика навчання технологічної освітньої галузі», «Дитяча література» та інших.

Пререквізити: Дитяча література, Теорія і практика навчання і виховання з основами школознавства, Психологія вікова й педагогічна, Методика навчання технологічної освітньої галузі.

Постреквізити: Виробнича педагогічна практика, Педагогічна практика на робочому місці вчителя початкових класів, Атестаційний іспит із методик початкової освіти.

Майбутні вчителі початкових класів повинні оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі початкової освіти, психологічної підтримки, супроводу, з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК – 9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Після вивчення дисципліни в студентів мають бути сформовані такі **програмні результати навчання:**

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міждисциплінарні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

Опанування дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» в системі підготовки майбутнього вчителя учнів початкових класів передбачає різні форми і види навчальної роботи студентів: аудиторну (лекції, практичні та лабораторні заняття,) і самостійну.

Пропонована програма розрахована на 120 академічних годин: 20 годин лекцій, 16 годин практичних, 18 годин лабораторних занять, 66 годин самостійної роботи – для студентів денної форми навчання; 6 годин лекцій, 4 години практичних, 2 години лабораторних занять 108 годин самостійної роботи – для студентів заочної форми навчання. Вивчення студентами навчальної дисципліни завершується складанням екзамену.

Методи викладання:

- словесні; наочні; практичні; технологія мультимедійного навчання;
- технологія інтерактивного навчання.

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній освіті, які поширюються на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням, які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті <https://cutt.ly/I9sCvQH>)

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, проєктор); програмне (Microsoft Office: PowerPoint, Word); наочність (презентації у форматі PowerPoint).

Організаційні питання:

З огляду на внесення Глухівської територіальної громади до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій, проведення лекційних, практичних занять здійснюватиметься за допомогою сервісів Zoom (платформа для проведення відеоконференцій, онлайн-занять, онлайн-консультацій (<https://zoom.us/>), Google (meet.google.com) із відображенням покликань в ел. розкладі;

- в асинхронному режимі – у Google Classroom.

Для студентів, які не мають змоги систематично виходити на зв'язок, буде забезпечено освітню комунікацію через Viber.

Організаційні та навчальні обов'язки студентів:

- відвідувати лекції та практичні заняття;
- брати участь у практичних заняттях під час обговорення теоретичних питань, виконання колективних та індивідуальних завдань, тестування тощо;
- аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття, якщо вона не збігається з думкою викладача;
- самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, складати конспекти, таблиці, схеми, виконувати завдання різного рівня складності;
- виконувати завдання тематичного контролю, брати участь у підсумковому тестуванні;
- у разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом освітнього компоненту;
- у випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перескладання тем;
- дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці в умовах невизначеності, під час повітряних тривог.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, бесіда); **наочні** (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); **практико-теоретичні** (вправи, моделювання життєвих ситуацій); **стимулювання навчальної діяльності** (навчальної дискусії, розв'язання проблемних ситуацій, інформаційно-комунікаційні, дедуктивні); **методи контролю і самоконтролю:** усного контролю, письмового контролю, метод тестового контролю.

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній освіті, які поширюються на нормативні та вибіркові компоненти, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням, які передбачені робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

<http://gnpu.edu.ua/images/dokumenty/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BD%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%83%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83.pdf>)

Основні поняття дисципліни: мистецтво, образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, малюнок, композиція, колір, живопис, пейзаж, традиційні техніки малювання, нетрадиційні техніки малювання, види мистецтва.

Опис навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»

Характеристика дисципліни	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, назва ОПП	Академічний календар, види занять
кількість: - кредитів ECTS: 4; Загальний обсяг дисципліни: 120	Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка Спеціальність: 013 Початкова освіта Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський) Освітньо-професійна програма: Початкова освіта», «Початкова освіта та інформатика», «Початкова освіта та психологія»	Статус дисципліни: дисципліни професійної підготовки, нормативні навчальні дисципліни Курс: 2 Семестр: 4 Всього годин: - лекцій: 20 (д. ф. н.); 6 (з. ф. н.) - практичних: 16 (д. ф. н.) 4 (з. ф. н.) - лабораторних: 18 (д. ф. н.) 2 (з. ф. н.) СРС: 66 (д. ф. н.), 108 (з. ф. н.)

**Структура залікових кредитів навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво
з методикою навчання»**

Теми	Кількість годин, відведених на:				
	Аудиторні заняття			Самостійна робота студентів	
	Лекц.	Практ.	Лаб.		
Тема 1. Образотворче мистецтво з методикою навчання як педагогічна наука	Д.ф.н. 3.ф.н.	2 2	2 2		6 10
Тема 2. Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах.	Д.ф.н. 3.ф.н.	2	2	2	6 10
Тема 3. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.	Д.ф.н. 3.ф.н.	2	2	2	6 10
Тема 4. Урок образотворчого мистецтва у початкових класах. Контроль та оцінка навчальної діяльності учнів на уроці образотворчого мистецтва	Д.ф.н. 3.ф.н.	2 2	2 2	2	6 10
Тема 5. Зміст і методика позакласної, позаурочної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами	Д.ф.н. 3.ф.н.		2	2	6 10
Тема 6. Методика вивчення декоративно-прикладного мистецтва в початковій школі.	Д.ф.н. 3.ф.н.	2		2	6 10

Тема 7. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «композиція», «форма»	Д.ф.н. З.ф.н.	2	2	2	6 10
Тема 8. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «колір»	Д.ф.н. З.ф.н.	2	2		6 10
Тема 9. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «об'єм» і «простір»	Д.ф.н. З.ф.н.	2		2	6 10
Тема 10. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мистецтва в 1-4 класах	Д.ф.н. З.ф.н.	2	2	2	6 9
Тема 11. Особливості вивчення традиційних та художніх технік в сучасній початковій школі.	Д.ф.н. З.ф.н.	2 2		2	6 9

Всього:	20 год (д. ф.н.) 6 год (з. ф.н.)	16 год (д.ф.н.) 4 год (з.ф.н.)	18 год (д.ф.н.) 2 год (з.ф.н.)	66 год(д.ф.н.) 108 год (з.ф.н.)
----------------	---	---	---	------------------------------------

***Питання до екзамену з навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»***

1. Аналіз чинних програм з образотворчого мистецтва.
2. Аналіз та оцінка дитячих творчих робіт на уроках образотворчого мистецтва.
3. Види практичної роботи на уроках образотворчого мистецтва.
4. Вимоги до наочності на уроках образотворчого мистецтва. Типи, види наочності.
5. Вимоги до організації навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.
6. Відчуття форми та об'єму в учнів молодшого та середнього шкільного віку (сприймання та зображення).
7. Вікові психолого-педагогічні особливості образотворчої діяльності школярів.
8. Графічні вправи та графічні зображення на уроках образотворчого мистецтва.
9. Демонстраційний матеріал до уроків образотворчого мистецтва.
10. Дидактична структура уроку образотворчого мистецтва. Етапи уроку образотворчого мистецтва та їх зміст.
11. Дитячий малюнок як феномен художньої культури.
12. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за характером керівництва розумовою діяльністю учнів.
13. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за джерелом передачі та характером сприйняття інформації.
14. Зміст та вимоги програм образотворчого мистецтва. Структура змісту календарно-тематичного планування.
15. Зміст та науково-теоретичні засади навчання та виховання школярів в процесі занять образотворчим мистецтвом.
16. Зміст та реалізація навчальних образотворчих проблем «колір», «композиція».
17. Зміст та реалізація навчальних образотворчих проблем «простір та об'єм», «форма».
18. Інтерактивні методи навчання образотворчого мистецтва.
19. Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Місце образотворчого мистецтва України в розвитку світової культури.
20. Календарно-тематичне планування уроків з образотворчого мистецтва. Вимоги до нього.
21. Колір як найважливіша проблема образотворчого мистецтва. Виразність, символіка кольору
22. Композиція, як основна образотворча проблема. Закони композиції.
23. Контроль та визначення рівня знань, умінь і навичок учнів. Критерії оцінки теоретичного рівня знань та практичних робіт.
24. Методика викладання образотворчого мистецтва у Стародавньому Єгипті, Римі та Греції.
25. Методика поетапного графічного (живописного) зображення.
26. Методика проведення позакласної роботи з образотворчого мистецтва.
27. Методика проведення уроків зображення з натури, по пам'яті, за уявою.
28. Методика роботи з папером: види, вправи. Розробити фрагмент уроку з виділенням навчального завдання «форма та об'єм» як домінуючого.
29. Методика розкриття основних положень образотворчої грамоти в різних видах художньої діяльності.

30. Методична система, методи, прийоми навчання образотворчому мистецтву в школі.
31. Методологічні засади викладання образотворчого мистецтва у початковій школі.
32. Навчальна науково-методична та організаційна робота вчителя образотворчого мистецтва.
33. Навчально-методичний комплект до уроків образотворчого мистецтва.
34. Нестандартні уроки образотворчого мистецтва.
35. Оснащення кабінету образотворчого мистецтва у школі.
36. Особливості етапів «актуалізації опорних знань» та «оголошення теми» на уроках образотворчого мистецтва.
37. Особливості етапів «оцінка та аналіз дитячих робіт», «підсумок та узагальнення» на уроках образотворчого мистецтва.
38. Особливості етапу «виклад нового матеріалу» на уроках образотворчого мистецтва
39. Особливості образотворчої діяльності учнів початкових класів.
40. Особливості пейзажного зображення на уроках образотворчого мистецтва у молодших класах.
41. Особливості проведення практичної роботи на уроках образотворчого мистецтва.
42. Педагогічний малюнок, його роль й задачі на уроках образотворчого мистецтва.
43. Педагогічні умови навчання образотворчого мистецтва у початкових класах.
44. Період становлення та розвиток радянської школи малювання та методів його викладання.
45. Планування та організація освітньої роботи з образотворчого мистецтва.
46. Поняття про методи навчання образотворчого мистецтва та їх класифікація.
47. Предмет, мета і завдання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» у загальноосвітній школі.
48. Принципи та методи навчання образотворчому мистецтву на сучасному етапі.
49. Професійна культура, майстерність та методична діяльність вчителя образотворчого мистецтва. Вимоги до нього.
50. Психолого-педагогічне обґрунтування методів викладання образотворчого мистецтва.
51. Психолого-педагогічні основи та методика сприймання творів мистецтва учнями молодшої школи.
52. Робота з фарбами: види, методика, вправи.
53. Розвиток відчуття форми та об'єму в учнів початкової та основної школи.
54. Розвиток просторових уявлень. Передача за допомогою кольору перспективи та об'єму.
55. Роль та функції мистецтва в житті суспільства та значення викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі.
56. Слово вчителя у системі дидактичних засобів навчання образотворчого мистецтва.
57. Специфіка, зміст та методика проведення уроків декоративного мистецтва у молодших класах.
58. Сутність принципів контролю та міцності знань, врахування вікових й індивідуальних особливостей на уроках образотворчого мистецтва.
59. Сутність принципів послідовності та систематичності на уроках образотворчого мистецтва.
60. Сутність принципів природовідповідності та культуровідповідності на уроках образотворчого мистецтва.

61. Сучасні напрямки викладання образотворчого мистецтва у школі та позашкільних закладах.
62. ТЗН та сучасні технології навчання образотворчого мистецтва.
63. Типи та види уроків образотворчого мистецтва.
64. Типи уроків образотворчого мистецтва у початкових класах.
65. Урок, як основна форма організації освітнього процесу з образотворчого мистецтва.
66. Форми активізації художньо-пізнавальної та творчої діяльності на заняттях образотворчого циклу.
67. Художні техніки та матеріали на уроках образотворчого мистецтва.

**Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
(критерії оцінювання та шкала оцінювання)**

Розрахунок підсумкової оцінки (бала) за формами контролю (екзамен з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання»)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання рівня знань під час практичних занять; якості виконання самостійної роботи. Поточний контроль має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі екзамені.

Таблиця 1

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання**

Практичні та лабораторні заняття, самостійна робота										Модульний контроль	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 85										Максимальна кількість балів – 5	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ, СР №1	ПЗ, СР №2	ПЗ, СР №3	ПЗ, СР №4	ПЗ, СР №5	ПЗ, СР №6	ПЗ, СР №7	ПЗ, СР №8	Л №1	Л №2	МК №1	10
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Л №3	Л №4	Л №5	Л №6	Л №7	Л №8	Л №9					
5	5	5	5	5	5	5					

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Ковальов О. Образотворче мистецтво в школі 1-7 кл.. Суми: ВТД «Університетська книга». 2019. 389 с.
2. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посібник. Львів : «Новий Світ», 2020. 292 с.

3. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 1-2 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf>
4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 3-4 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
5. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б., 1-2 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf>
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б., 3-4 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf>

Допоміжна література

1. Аторіна В.М. Становлення естетичного виховання особистості в епоху Просвітництва. *Наука, освіта та суспільство: тенденції, виклики, перспективи*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 1 лютого 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 7-8.
2. Аторіна В.М., Пилипенко Т.Д. Образотворча діяльність як засіб розвитку мистецько-творчої компетентності дошкільників. *Theory and practice of modern science: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IV International Scientific and Theoretical Conference, October 28, 2022*. Kraków, Republic of Poland: European Scientific Platform. P. 124-126.
3. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 3 кл. закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 129 с.
4. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво 1 клас. Київ : Освіта, 2018. 132 с.
5. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво 2 клас. Київ : Освіта, 2019. 141 с.
6. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
7. Ковальов О. Декоративно-прикладне мистецтво у школі. 1-7 клас: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2006. 144 с.
8. Ковальов О. Образотворче мистецтво в школі 1-7 кл.. Суми: ВТД «Університетська книга». 2019. 389 с.
9. Коновець С. В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва. Рівне, 2002. 75 с.
10. Коновець С. Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва». Рівне: Волинські обереги. 2009. 384 с.
11. Коновець С.В. Образотворче мистецтво в початковій школі. К., 2000. 79 с.
12. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 200 с.
13. Левчук Л.Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика: Навч. посіб. К., 2002. С. 128-226.
14. Любарська Л.М. Образотворче мистецтво. 2 кл. К., 2003. 127 с.
15. Любарська Л.М. Образотворче мистецтво. 3 кл. К., 2004. 112 с.
16. Любарська Л.М. Образотворче мистецтво. 4 кл. К., 2004. 160 с.
17. Малицька О. В. Образотворче мистецтво з методикою навчання: навч.- мет. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2016. 344 с.
18. Малініна А.О., Малиніна І.О., Гриднєва О.Ю. Великодній сувенір. Українська народна писанка: Навчально-методичний посібник. Х.: «Скорпіон», 2005. 48 с.

19. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посіб. для вчителів. Харків: Веста: «Ранок», 2016. 256 с.
20. Масол Л. М. Нова українська школа: Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч.-мет. посіб. Київ, 2020. 160 с.
21. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М. Мистецтво : підруч. для 3- го кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 136 с.
22. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М. Мистецтво 1 клас. Київ : Генеза, 2018. 129 с.
23. Масол Л. М., Гайдамака, О. В., Колотило О. М. Мистецтво 2 клас. Київ :Генеза, 2019. 121 с.
24. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початкових школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
25. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Е.В.Белкіна, О.В.Калініченко, І.В.Руденко. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
26. Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти / І. Б. Стеценко, С. М. Садовенко. Київ : Світоч, 2024. 112 с.
27. Мистецтво: особливості викладання в початковій школі: навчальнометодичний посібник / автор-уклад. В. П. Мартинова. Харків: Друкарня Мадрид, 2019. 111 с.
28. Островський В. М., Федун Г. П. Мистецтво 2 клас. Київ : Богдан, 2019. 126 с.
29. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. К.: Освіта України, 2008. 274 с.
30. Паршук С. М. Образотворче мистецтво з методикою навчання: методичні рекомендації. 2020. 81 с.
31. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Т.: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.
32. Рожнова В. М. Проблема естетичного виховання особистості в науковій вітчизняній думці в добу Відродження. *Глухівські наукові читання – 2018. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук*: матеріали VIII міжнародної інтернет-конференції молодих учених і студентів (м. Глухів, 4–6 грудня 2018 р.) / відп. за випуск О. О. Вишник. Глухів, 2018. С. 397–399.
33. Рубля Т. Є, Щеглова Т. Л., Мед І. Л. Мистецтво 1 клас. Київ : Ранок, 2018. 143 с.
34. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. 360 с.
35. Сучасні підходи до уроку образотворчого мистецтва: навч.-метод. посіб. для вчителів образотвор. мистецтва / Т. М. Артюшенко та ін.; за заг. ред. Л. В. Серих. 2-ге вид. Суми: НІКО, 2015. 110 с.
36. Яремків М.М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Т.: Підручники і посібники, 2005. 112 с.
37. Kaynar Tanira, Ayse Cakir Ilhanb, Ayhan Ozerc, Zulfikar Denizd Teaching Visual Arts in Primary School Teaching Departments with Postmodern Art Education Approach. URL: <http://surl.li/iiugio>